

ישעיה מזה משה

פרשת תולדות

ערב שבת כח' מר חשוון תשפ"ה דף היומי בשבת: בבא בתרא קנח' גליון מס': 689

כניסת השבת:	15:59	יציאת השבת:	17:16	ר"ת:	17:52
סוף זמן ק"ש א':	8:18	סוף זמן ק"ש ב':	8:54	חצות:	11:28
סוף זמן תפילה א':	9:21	סוף זמן תפילה ב':	9:45	מנחה גדולה:	11:58

שבת מברכין חודש כסלו המולד יהיה בליל ראשון בשעה 4, 49 דקות ו 15 חלקים ראש חודש יחול בימים ראשון ושני

התורה באה בזה ללמד לאדם תכליתו בעולמו וגם שלא להתיימשך מירידותיו, וכמו שכתב בספר תורת אבות בשם הרה"ק מסלונים זצ"ל על זה הפסוק, שמבאר שהמחשבות של האדם נקראים בנים שלו והם מתרוצצים בקרב לבו, פעם לקדושה ופעם ח"ו להיפך, וכמו שרמב"ם סברה שהם ב' רשויות ח"ו ולכן "ותלך לדרוש את ה'" ואמרו לה משמיה שלא תתעצב על זה משום שיש "שני גוים בבטן", כן יש לכל אחד ב' יצרים יצר טוב ויצר הרע ופעם זה מתגבר ופעם זה מתגבר ואינו ח"ו בסתירה בעצם נשמתו ואל יתעצב בזה.

וזהו עבודת האדם במשך ימי חייו, "ויתרוצצו הבנים בקרבה", הנשמה והיצר הטוב זה יעקב חלק אלוקי ממעל והוא רוצה לצאת רק לעבודת הבורא - לבתי מדרשות, הגוף זה עשוי, אדמוני מלא רתיחת הדם הנוצר בקרבו ורוצה רק תאות עוה"ו. וידוע שהיצה"ר נברא בו תחילה כמו שאמר הכתוב לפתח חטאת רובץ, ולזה נקרא מלך "זקן" וכסיל, וזה יוצא הראשון אדמוני - שהיצר הרע נולד באדם תחלה, ואחרי כן יצא אחיו - הוא היצר הטוב, ומאז הם נפרדים זה מזה, עשוי הוא איש שדה - איש הפקר שאינו רוצה בשום קבלת עול רק ליהנות מעולם הזה, אבל יעקב הוא איש תם וישב אהלים, ולכן יש לכל אדם בקרבו בחינת "ויתרוצצו הבנים" בכל רגע ורגע, זה מושך לכאן וזה מושך לכאן, והתכלית הוא "רוב יעבוד צעיר", שזהו עבודת האדם להכניע גופו, ואז "רוב יעבוד צעיר", הגוף ישמש לנשמה ולא להיפך שהנשמה תשמש לגוף.

והמשך הפסוק מתבאר כמו שפירש הרה"ק ר' משה קוברני' ער זצ"ל, "ולאום מלאום יאמץ" ורש"י פירש "כשזה קם זה נופל, לא נתמלא צור אלא מחורבנה של ירושלים". צור נקרא מקור התאוה והמדות הרעות, ירושלים נקרא מקור הקדושה ועבודת ה', וזהו לא נתמלא צור - פי' אינם מתגברים המידות הרעות וההתלהבות בעניני עולם הזה, רק כשיש חורבן בירושלים - פירוש בעבודת ה'.

וכל מה שאדם הוא יותר איש תם עובד הבורא בתמימות ויושב אהלים ומרבה בעסק ובהתמדת התורה, בזה מכניע עשו - היצר הרע. וכן כתב הרמב"ם בהקדמה לפירוש המשניות ז"ל, "שחורבן הנפש בתיקון הגוף ותיקוף הנפש בחורבן הגוף", וכן כתב האור החיים הקדוש בפרשת אמור (בב"ב) "ויש לך לדעת כי הגשמיות יתנגד לחיבור הרוחני יותר מהתנגדות אש ומים". ואל יפול בלב האדם ולומר מה אעשה הרי אני מכיר גופי הגס שמתאוה רק לגשמיות ולכן לא כדאי אפילו להתחיל, אבל זו טעות כי ביכולת כל אדם להגיע למדריגה גבוהה ע"י יגיעה.

חשיבות וכח התפלה

פרשה זו מתחילה בסיפור האבות הק' יצחק אבינו ורבקה אמנו ע"ה איך שהרבו בתפילה. וכתב הרבנו בחיי שיסוד גדול יש ללמוד מפרשה זו בגודל חשיבות וכח עבודת התפילה שמקשה על הפסוק "ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא", שלכאורה הכתוב היה צריך להקדים הסיבה ולומר ותהי רבקה עקרה, ואח"כ המסובב ויעתר יצחק לה', ומתוך שהפסוק בא ללמד שלא היתה הצרה שהיא העקרות סיבת התפילה, וא"כ התפילה היה הטפלה, רק להיפך התפילה היתה סיבת העקרות, שלא נתעקרה אלא כדי שיתפללו שניהם, לכן הקדימה התורה את התפילה ויעתר יצחק לה' שהיא העיקר והסיבה, ואח"כ המסובב כי עקרה היא, ומביא כן מדברי המדרש "מפני מה נתעקרו האמהות מפני שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים". עוד ממשיך רבינו בחיי וכותב שיסוד גדול אחר יש ללמוד מפרשה זו ז"ל, "ומכאן יש ללמוד עוד כח התפילה שהיא גדולה מאוד ואפילו לשנות הטבע".

ויתרוצצו הבנים בקרבה

"ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם פן למה זה אנכי ותלך לדרוש את ה', ויאמר לה ה' שני גוים בבטן ושני לאמים ממעיך יפרדו... ולאם מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר".

באור החיים הק' מקשה: איך יתכן שצדקת קדושה כרבקה תאמר אם כן למה זה אנכי בגלל הצער והיסורים (רש"י)? ועוד מקשה מה תשובה השיב לה הקב"ה שני גויים בבטן, על הצער והיסורים שהיא טובלת?

אכן ביאור העניין כמובא בתורת אבות ועוד ספרים קדושים, דהנה המחשבות נקראים בנים, וזהו עניין ויתרוצצו הבנים, ששני סוגי מחשבות התרוצצו בקרבה, מחשבות קדושות ומחשבות טמאות. וכמובא ברש"י מחז"ל "שכשהיתה עוברת ליד מקום קדוש היה יעקב מפרכס לצאת וכשהיתה עוברת על מקום טומאה היה עשו מפרכס לצאת", והיינו כי המחשבות היו אצלה מעורבים טוב ורע.

ותאמר אם כן למה זה אנכי, כלומר, שאם בן זה הוא 'עירוב טוב ורע' למה זה אנכי - שהרי כל פגם עץ הדעת היה עירוב טוב ורע, והאבות הק' המשיכו את עולם התיקון וכל עבודתם היתה לטהר את עירוב הטוב והרע, ואם בן זה שלח הוא תערובת טוב ורע למה זה אנכי. ותלך לדרוש את ה' ויאמר לה ה' שני גוים בבטן, פירוש אין זה בן אחד שהטוב והרע מעורבים בו, אלא שני גויים בבטן, אחד שכולו ממקור הטוב ושני שכולו ממקור הרע, ובוה נחה דעתה.

ומרומים בזה על דרך העבודה, דשני הגויים הם שני היצרים שיש באדם, יצר הטוב ויצר הרע, שכן קבע הקב"ה את סדר העולם - שתהיה מלחמה תמידית בין יצר הטוב ליצר הרע. והתכלית היא כאומרו "ורב יעבוד צעיר" - רב הוא יצר הרע שבא הראשון, כמו שכתוב "לפתח חטאת רובץ" - שמיד עם לידתו של אדם נולד עמו היצר הרע שבקרבו, ואילו היצר הטוב נקרא צעיר שמגיע אליו אחר-כך בהיותו בן י"ג שנה כשנכנס לשנתו הי"ד. וכמו שכתב הגאון הק' רבי חיים ויטל זצ"ל בפירוש 'אור לארבע עשרה בודקין את החמץ', שמרומז לראשית שנת הי"ד של אדם שאז בא אליו היצר הטוב ואז בודקין את החמץ לעקור את הרע. והתכלית היא 'ורב יעבוד צעיר', להכניע את היצר הרע תחת היצר הטוב.

"ויצא הראשון אדמוני כולו כאדרת שער" - ראשון היינו היצר הרע שבא מיד כשאדם נולד, אדמוני - מורה על תאוות ורתיחת הדם לעבירה. "ויקרא שמו עשו" - עשו מלשון עשוי, שהוא עשוי ומושלם, שכבר עם לידתו של אדם היצר הרע שלו כבר עשוי ומושלם בתכלית השלמות שלפתח חטאת רובץ. "ואחרי כן יצא אחיו" - הוא היצר הטוב שבא רק אחר כך בשנתו הי"ד, "וידו אחות בעקב עשו" - כפרוש התורה אבות שאוחז אותו בעקביו, שחלק הרע לא ירמוס את החלק הטוב. ומרומז ב"וידו" לשנת הי"ד, שאז ידו אחוזת בעקב עשו להכניע את הרע שבקרבו.

(נתיבות שלום)

עבודת האדם להגביר היצה"ט על היצה"ר

פרשה זו עוסקת בלידת יעקב ועשו, ורואים דבר פלא שהתורה הק' מפרטת גם מה שקרה בזמן ההריון "ויתרוצצו הבנים בקרבה", וככל דברי התורה"ק אין זה רק סתם סיפור אלא כעניין הוראה וחיוק יש בה לאדם בעבודת ה'.

תפארת ישראל

ויאמר ה' ליה וגו' ורב יעבד צעיר (כ"ה, כ"ג)

אפשר לומר ע"ד מה שכתוב "ידוד מכרכר בכל עוז וגו' ואמר נקלותי עוד מזאת", אם כי אינו מדרך המלך להיות בבחינת "ונקלותי" שרומז על שפלות, אבל בעת עבודת ה' והתלהבות להשי"ת, היה דוד שפל בעיני עצמו. וזה שרומז כאן הפסוק "**ורב**" - הגם שהוא גדול הדור, כי מאן מלכי רבנן, עם כל זה "**יעבור צעיר**" - בעת עבודת ה' יעשה עצמו כמו צעיר לבל יחוש על כבודו.

רבי מרדכי מנהבורגא ז"ל

מכרה כיום את בכורתך לי (כה, לא)

את ענין לקיחת הבכורה בעד צלחת מרק, מסביר הגאון "תפארת יעקב" (הובאו דבריו בספר "שער בת רבים"), שיעקב אמר לעשיו אתה מבקש ממני להרים את הסיר גבוה ולשפוך לתוך פיך, והרי זה מנוגד לנבואה שנאמרה לאמא "**ורב יעבור צעיר**", הגדול יעבוד אצל הקטן, והלא אתה הגדול ואני הקטן. אך אם תרצה תמכור לי את בכורתך ואז אני אהיה הגדול ואתה הקטן, ובשמחה אשרת אותך.

ויאהב יצחק את עשו וגו' ורבקה אהבת את יעקב (כ"ה, כ"ח)

אצל יצחק הפסוק אומר ויאהב לשון עבר, ואילו אצל רבקה כתוב א'**הבת לשון הווה**, כי אהבתו של יצחק היתה אהבה שתלויה בדבר "**כני ציד בפיו**", לכן בטלה היא ואין לה קיום, ואילו אהבתה של רבקה ליעקב היתה אהבה שאינה תלויה בדבר, לפיכך אינה בטלה לעולם.

(ישמח משה)

ויאמר הקול קול יעקב והידים ידי עשו (כ"ו, כ"ב)

יש לפרש ע"פ מה דאיתא בגמרא (ברכות ל"ה) כשישראל עושין רצונו של מקום אז מלאכתן נעשית ע"י אחרים, כמ"ש (ישעי' ס"א, ה') "ועמדו זרים ורעו צאנכם". היינו שהאומות מתעסקים בצרכי ישראל ומכנינים להם צרכיהם כעבדים אל אדונייהם. וזהו הרמז, "**הקול קול יעקב**" - כשקולו של יעקב עוסק בתורה, אז "**והידים ידי עשו**" - היינו שהאומות עוסקים בצרכי ישראל ומכנינים להם כל צרכיהם כעבד אל אדוניו. (דגל מחנה אפרים)

ראו ראינו כי היה ה' עמך (כ"ו, כ"ח)

קשה למה כפל "ראו ראינו", ונראה עפ"י הכלל כשאדם מסתכל בצדיק נתוסף עליו בהירות, ולכן אמחז"ל "חייב אדם להקביל פני רבו ברגל", וזהו "ראו" - ע"י שראינו אותך, "ראינו" - נתוסף לנו ראיה אחרת אחר שהסתכלנו בזיו קדושתך וקיבלנו בהירות גדולה, ומה אומר "**כני היה ה' עמך**" שהיתה השראת השכינה עליך ובאנו להתדבק בך.

(הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב ז"ל)

וכאשר עשינו עמך רק טוב ונשלחך בשלום (כ"ז, כ"ט)

איתא בגמרא (בבבא קטא) כי טובתן של רשעים רעה אצל הצדיקים, אך טובה אחת מהם הוא רק טוב, הוא הפירוד וההתבדלות מהם. ח"ש "**עשינו עמך רק טוב**" - בלי תערובת של רע, זה כשיהיה "**ונשלחך בשלום**" - שלא יהיה לך התחברות עמו.

(קדושת ציון - באבוב)

הנה נא זקנתי לא ידעתי יום מותי (כ"ז, ב')

האדם צריך לעמוד לזכות להינצל מן היצה"ר בכוח התורה והמצוות ולא ע"י הזכרת יום המיתה, כי ע"י הזכרת יום המיתה יכול ליפול למרה שחורה ועצבות, משא"כ ע"י התורה - פקודי ה' ישרים משמחי לב" יזכה לתשובה ע"י שמחה, וזה הפירוש "הנה נא זקנתי" - זה שקנה חכמה, כשיש את העצה של חכמת התורה, "**לא ידעתי יום מותי**" אין צריך להגיע לעצה של יזכיר לו יום המיתה.

(האדמו"ר מקרעטשניף שליט"א)

אולי ימושנו אבי הייתי בעיניו כמתעתע (כ"ז, י"ב)

"אולי ימושנו אבי" - אבי שבשמים ימשמש ויבדוק את כל מעשי ומצא חלילה שחלקם מעורבים בפניות זרות, "**והייתי בעיניו**" חלילה "**כמתעתע**".

(הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ ז"ל)

ולא הכירו כי היו ידיו כידיו עשו וגו' ויברכהו (כ"ז, כ"ג)

יש להבין למה ברך יצחק אבינו את יעקב בבחינת עשו ולא בבחינת יעקב, וי"ל, שאילו ברכו בבחינת יעקב היה זוכה לברכות אך רק כי היה ראוי להם, אבל כשברכו בבחינת עשו יחולו עליו הברכות גם כשאינו ראוי. ויצחק אבינו שראה ברוח קדשו שעתידים להיות בבני ישראל גם כאלה שיהיו במעשיהם בבחינת עשו, לפיכך ברכו בבחינה זו, למען יחולו עליהם הברכות גם כשלא יהיו ראויים - שאין לך יהודי גרוע כל כך שדומה לגמרי לעשו. (הרה"ק רבי יצחק מווארקי ז"ל)

ויקרא יצחק אל יעקב ויברך אותו ויצוהו וגו' לא תקח אשה מבנות כנען (כ"ח, א')

התורה נותנת לנו דוגמא לרוצה להשפיע על ילדיו ולמונעם מללכת בדרך לא ישרה, שאל יעשה זאת ברוגזה ובכעס, אלא כמו שנהג יצחק אבינו, שבתחילה ויברך אותו- דיבר אליו רכות ויברך אותו, ורק לאחר הברכה פנה אליו בבקשה, **עשה עמדי חסד בני לא תקח אשה מבנות כנען**.

(החפץ חיים ז"ל)

"ויקראו שמו עשו"

פירש רש"י: קראו לו כך על שם שהיה נעשה ונגמר בשערו.

ואפשר גם לפרש שקראו לו כך על שם תכונתו, שהיה עשוי וגמור בעיני עצמו, ולא ראה צורך להתאמץ לעלות למדרגות יותר געלות. אבל "יעקב" הוא מלשון "עקב" לשון עונה, על שם שהיה קטן ושפל בעיני עצמו כאילו לא השיג עדיין מאומה, ובכל פעם השתדל והתאמץ לעלות ולהתחיל מחדש.

(שם משואל)

"ואחרי כן יצא אחיו יתרו אהתן יעקב עשו"

פירש רש"י: שיעקב היה אוהו בו לעכבו וכו' עיי"ש. **לכאורה** תימה היא, הלא על הראשונים אנו מצטערים והוא בא להוסיף עליהן, וכי מעט הוא הצער שסבל יעקב אבינו מעשו עד כה, שישב אצלו וראה שעבד עבודה זרה, ועתה עוד בא להוסיף ולעכבו עוד אצלו? אדרבה, צא טמא תאמר לו! ופירוש רש"י ידוע.

אלא שיש לומר על דרך שאמר א"ז הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר **זי"ע בדרך צחות** על פירוש רש"י לעיל - כשהיתה עוברת על פתחי תורה יעקב רץ ומפרכס לצאת, עוברת על פתחי עבודה זרה עשו מפרכס לצאת. **והקשה**, בשלמא יעקב פירכס לתורה ולא יצא, משום כי עשו הראשון ללידה, היה מעכבו ולא יכול לצאת, אבל עשו כיון שפירכס לצאת מדוע לא יצא, מי מעכבו? אלא עשו ישב על הפתח ולא רצה לצאת כדי שיעקב לא יוכל לצאת לתורה, עכ"ל, ודפח"ח.

ועל דרך זה יש לומר כאן, לאידך גיסא, כיון שראה יעקב שעשו מפרכס לצאת לעבודה זרה, היה אוהו בו לעכבו שלא יצא מן הדת, ואף שעל ידי זה היה ליעקב ביטול תורה, כי כשעכבו מלצאת גם הוא לא יכול לצאת לתורה, אמנם "עת לעשות לה' הפרו תורתך", וביטל את עצמו ואת תורתו כדי לעכבו לעשו שלא יצא מן הדת, אולי יוכל להחזירו למוטב. (דברי ישראל)

"ורב יעבד צעיר" ורב

ורב, - מי שרוצה להיות גדול, **יעבור צעיר** - צריך להתחיל ללמוד ולהשתלם בעודו צעיר לימים. (פנני תורה, בשם הגאון מרדכי בנט ז"ל)

"ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה ויעקב איש תם ישב אהלים" (כו, כו)

ראיתי מדקדקים מדוע נאמר אצל עשו "ויהי עשו", ואצל יעקב איש תם יושב אהלים.

ונראה לפרש, דהנה לכאורה תמוה על עשו שנתגדל אצל יצחק, איך יצא לתרבות רעה, אלא הרבה חברותא עושה, וע"י שהיה איש שדה ולא ישב בד' אמות של הלכה, התחבר עם אנשי בליעל ונעשה כמותם, מה שאין כן יעקב היה איש תם מפני שהיה יושב אהלים.

זהו שאומר הפסוק, ויהי עשו איש יודע ציד, עשו נהיה איש ציד שצד ומרמה את הבריות, מפני שהיה איש שדה, איש רחוב והתחבר עם אינשי דלא מעלי, אבל יעקב היה איש תם מפני שהיה יושב אהלים. (דעת סופר)

"ויגד לרבקה את דברי עשו בנה הגדל ותשלח ותקרא ליעקב בנה הקטן"

מקשים, וכי בגלל הפרש זמן קטן מאוד שנוגד עשו לפני יעקב, כבר נקרא הוא "גדול" ויעקב נקרא "קטן"?

אמנם יש לומר על דרך שאמר בגמרא: גדול, והוא סמוך על שלחן אביו נקרא קטן. קטן והוא סמוך על ש' לחן עצמו נקרא גדול.

אם כן אתי שפיר שנקרא עשו גדול, כי איש יודע ציד הוא, ואינו מחובשי בית המדרש, וחמנו פנוי בידו לעסוק לפרנסתו, ומשלחן עצמו הוא אוכל. אמנם יעקב הוא איש תם יושב באוהלה של תורה, וסמוך על שלחן אביו, שפיר הוא נקרא קטן. (בשם האמרי אמת ז"ל)

"ויקרא את עשו בנה הגדל וגו' בעבור תברכך נפשי"

כבר עמדו הכל להבין את סיבת הדבר שרצה יצחק לתת הברכות לעשו. וכן מדוע סיבב הקב"ה שיהיה כך שיעקב יקבל הברכות דווקא בדרך זו של ערמומית.

ופירושו הצדיקים שסיבבו משמים שיהיה כך בדוקא, כדי שעל ידי זה לא יוכלו המקטרגים למנוע את הברכות מישראל בשום מצב שהוא. אף אם יגיע חלילה איזה זמן שלא יהיו ישראל ראויים כל כך לברכות, התנהגותם לא תהיה כראוי כל כך, ויקטרגו המלאכים שאין

מגיע להם הברכות, ישיב להם הקב"ה - שהלא גם יצחק בשעה שבירך ליעקב סבר שהוא מברך את עשו, ואף על פי כן ברכו, ואם כן כל שכן כשמדובר ביהודים, יהיו באיזה מצב שיהיו, הם עדיין הרבה יותר טובים מעשו, ואם כן בוודאי שמגיעים להם הברכות בכל זמן ובכל אופן, וכך ימנע הקטרוג, יהודי אפילו הגרוע ביותר עדיין יותר טוב מהגוי הטוב ביותר.

(רבי חיים)

"ורבקה אמרה וגו' לאמר הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשו אחיך לאמר" **תיבות** "לאמר" **ראשון ושני צריכים ביאור:**

כתב בספר עץ הדעת טוב על כתובים, דדיבור - קשה, ואמירה - רכה, עשו היה ירא שלא יעשה יעקב תחבולה ויטול הברכות, לכן התחכם יצחק ונתן עצה לעשו, שידבר בלשון רכה כלשון יעקב ויהיה סימן ליצחק שעשו הוא המדבר, דמסתמא יעקב ישנה וידבר כעשו בלשון קשות, כדי שיחשוב יצחק שזה עשו.

אמנם, רבקה ידעה ברוח הקודש את הסימן שמסר יצחק לעשו, לכן אמרה ליעקב "לאמר" - שיאמר בלשון רכה, וטעם הדבר - הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשו לאמר" - שפקד עליו שיאמר בלשון רכה.

ומובן בזה הכתוב "הקול קול יעקב וגו' ", ולא הכירו "ויברכהו": **וקשה,** כיון שהכיר שהקול היה מתנגד להיכר הידיים, אם כן במה הכריע שהוא עשו ויברכהו. **ולפרוש הנ"ל מובן,** שהרי זה היה הסימן המובהק, אם ידבר רכות - הוא עשו, ואמר "הקול קול יעקב" - ממש כמו הסימן, וגם "הידיים ידי עשו", עתה אין לו שום ספק, ויברכהו.

(הרה"ק מרדכי זצ"ל)

מדברי הרה"ק משה זאב כ"ץ זצ"ל

כיצד לחנך את הילדים ללימוד התורה

כאשר בני היה בגיל שנים עשרה גרנו בניו-יורק (ברוקלין), והיו שם כמה ישיבות, אבל אני ידעתי שיהיו גולה למקום תורה - זה דבר חשוב מאוד, אם הוא ילך לשיבה פה וכל לילה יבוא הביתה, הוא לא כל כך ירגיש שצריך ללמוד כל היום תורה, הוא ידבר עם האמא, והאמא מרחמת על כל דבר, וזה לא טוב.

לקחתי אותו לשיבה הממוקמת במרחק של שלוש שעות נסיעה, באיזו עיר קטנה על ההר שילמד שם, וזה לא היה דבר פשוט כל כך, כי האמא לא רצתה וגם הוא היה מפחד, אבל אני אמרתי יהיו גולה למקום תורה! אשתי אמרה מדוע אתה לא מרחם על הילד? השבתי לה שזוהי הרחמנות האמתית, ושלחתי אותו לשם.

אמרתי לבני, שכאן ראש הישיבה מעוניין על לימוד התורה, זהו המקום ופה אתה צריך ללמוד. ראש הישיבה אמר, כאן אין קונצים פה צריך ללמוד משניות בעל פה, גמרא עם רש"י ותוספות, צריכים לחזור על הלימוד ויש בחינות, הילד התחיל לבכות, אמרתי לו טוב, שהבכיה הזאת תעלה לשמים לרצון, זה כמו קורבן, הוא בכה וגם האמא אבל הוא נשאר שם.

אחרי שבוע צלצלתי אליו בטלפון לשאול בשלומו, והוא התחיל לבכות ולומר שהילדים מכים אותו ומציקים לו וקשה לו יותר מהגנום, אמרתי לו, כך היא דרכה של תורה שצריך להמית עצמו עליה, תקבל באהבה ותתחיל ללמוד. כאשר הוא ראה שכל הבכיות לא עוזרות, **האבא אומר ועושה** התחיל ללמוד.

אחרי שבועיים צלצלתי שוב לדעת מה קורה, הוא אמר שהוא כבר יודע שני פרקי משנה בעל פה, ולומד גמרא עם פרוש רש"י ותוספות טוב, והוא רואה שהלימוד פה הוא לא כמו בכל הישיבות האחרות ואמר שצדקתי ששלחתי אותו לשם, הוא נשאר שם ללמוד, ואחר כך גם את הבן השני שלחתי לשם, גם הוא בכה בתחילה אבל לבסוף למד. אנחנו צריכים לדעת שכאשר מגיל קטן מרגילים את הילד ללמוד, אז זה נשאר איתו לתמיד.

שני בניו של הרב הם כיום רבנים בארצות הברית, זכות הרב תגן עלינו ועל כל ישראל.

סיפורים לשבת

ויעש להם משתה ויאכלו(כ"ו - ל')

הרה"ק רבי אורי "השרף" מסטרעליסק זיע"א אמר בשם הרה"ק רבי שלמה מקרלין זיע"א, כי מי שזיכהו השם יתברך לעשות איזו שמחה של מצוה כגון ברית מילה או נשואין לבניו וכדומה, פותחים לו כל ההיכלות וממלאים כל משאלותיו, ואותו איש אשר מצער ומקניט אותו ביום הזה, ועל ידי כך הוא מסלקו אפלו לרגע אחד מכל אותם ההיכלות העליונים יש בו עוון גדול.

גם ברוך יהיה בראשית (כ"ז - ל"ג)

אברך אחד שהיה סמוך על שולחן חותנו שאל את הרה"ק רבי יצחק מאיר מגור זיע"א בעל "חדושי הרי"מ" אם כדאי שבעודנו "אוכל מזונות" על שולחן חותנו, יעשה לו איזה מסחר שבביל להתרגל מעט בעסק ויקיים בכך "טוב תורה עם דרך ארץ?" אמר לו הרבי הנה יעקב

אבינו היה "איש תם ישב אהלים" על התורה ועל העבודה, ואם כן למה התפעל יצחק אבינו ממה שעשו היה שואלו "כיצד מעשרין את התבן", וכדומה, הרי אף אם עשו שאל זאת באמת ולא במרמה, במה נחשב דבר זה לעומת עבודת יעקב אבינו? אלא שיצחק היה סבור שיעקב הוא איש בטלן ואינו בקי ברמאות, וכמו שכתב רש"י "איש תם כלבו כן פיו מי שאינו חריף לרמות קרוי תם", ולכן אין זו רבותא שהוא עוסק בתורה ובעבודה, אבל עשו היה "איש שדה" ועוסק בעניני העולם, ואף על פי כן שאל "כיצד מעשרין" וכו', על כן היה זה חשוב ליצחק יותר מעבודת יעקב, ולפיכך כשבא עשו אחר כך וסיפר ליצחק את מעשה הערמה שעשה לו יעקב בענין הברכות, אז אמר יצחק, עכשיו אני רואה שיעקב בקי בעניני רמאות עוד יותר ממך, ואעפ"כ הוא עוסק יומם ולילה בתורה, אם כן הרי הוא חשוב יותר ממך, לכן גם ברוך יהיה".

סיפר הרה"ק רבי מנחם נחום משטפנשט זיע"א, בנו של הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א, על אבי אביו הרה"ק רבי שלום שכנא מפראהבישט זיע"א: לפני אלפי שנים, כשחטאו בני ישראל והרבו במעשים רעים, נגזר עליהם בבית דין של מעלה שעליהם לעזוב את ארץ ישראל ולצאת לגלות ארוכה. כיון שכך, קרא הקב"ה לס"מ ואמר לו: "קח את בני ישראל והוצא אותם לגלות למשך אלף שנים". סירב הס"מ לקבלם תוך כדי שהוא טוען: איני רוצה בכך! הלא ראיתי את סופו של פרעה מלך מצרים ונבוכדנאצר מלך בבל אשר הרעו לבני ישראל ולקחו אותם לגלות, מרה הייתה אחריתם והם נענשו בעונשים קשים. כך הם וכך כל שונאי ישראל אשר ירדו לחייהם של בני ישראל. אין לי ספק שגם אנכי אענש על כך שלקחתי אותם לגלות. מה לי איפוא ולצרה זו?! למה לי לקבל את תפקיד זה שעונשו בצידו?! המשיך הקב"ה ושאל את הס"מ: "ואם תקבל לידך את בני ישראל לגלות של אלפיים שנה, האם באופן כזה תתרצה לקבלם?" ועדיין עמד הס"מ בסירובו ולא הסכים. משגדלו ורבו חטאיהם של בני ישראל חזר הקב"ה ופנה שוב לס"מ ואמר לו: קח את בני ישראל לגלות והסר דאגה מליבך: אם חושש אתה שמא הללו יעזבו את הגלות בזמן קצר, דע לך שגאולתם מהגלות לא תהיה במהרה. זאת מפני שכל עניין הגאולה תלוי ועומד על ייחוד אחד שהוא ייחוד גדול ונורא, וכל עוד לא יתייחד ייחוד זה בעולם - לא תבוא הגאולה.

את הייחוד הזה, המשיך הקב"ה ואמר לס"מ, מוסר אני בידך בלבד לעשות בו כרצונך, יכול אתה לגלותו ויכול אתה להצפינו, ואילו לכל המלאכים והשרפים שיודעים אותו איני מרשה לגלותו כלל ועיקר. רק בזמן בו יצליח ילוד אשה מעצמו ובכוחו בלבד להגיע אל הייחוד הקדוש הזה - יוכל הוא לייחד אותו ולהביא את הגאולה השלמה. כיון ששמע הס"מ דברים אלו נתרצה לקבל על עצמו תפקיד זה והשיב להקב"ה כי הוא נאות להגלות את בני ישראל, שכן סבור היה הס"מ שבני ישראל יהיו תחת ידיו לעולם ועד, שכן הוא לא יגלה את הייחוד ולאחרים נאסר לגלותו, ורחוק הוא הדבר שכן אנוש יצליח להשיג את הייחוד בכוחות עצמו. ברבות הימים והשנים זרח אורם של רבותינו הגדולים, רבי שמעון בר יוחאי ושל החבראי קדישא שעמו. הם ביקשו והשתדלו לקרב את קץ הגאולה, אך הדבר לא עלה בידם. למרות שהם התאמצו לקרב את הגאולה, אך היות וסוד הייחוד לא היה ידוע להם, לא עלה הדבר בידם. אחריהם קם רבינו האריז"ל הקדוש וגם הוא התאמץ מאוד לקרב ולהביא את הגאולה. האריז"ל הרעיש את העולמות העליונים ושאל גם תבע ללא הרף:

עד מתי יסבלו בני ישראל בגלות המרה? עד מתי יהיו נתונים יעקב למשיסה וישראל לבחוזים? כיון שהאריז"ל שאל זאת, נענו משמים והודיעו לו על אותו סוד ייחוד נסתר ועלום שנמסר לס"מ קודם לאותה שעה שיצאו בני ישראל לגלות, סוד הייחוד שנאסר על המלאכים לגלותו, והגאולה תוכל לבוא רק כאשר ימצא אדם שיבוא מכוחות עצמו אל סוד זה, ובשעה שיתייחד ייחוד זה תבוא הגאולה. גם רבינו הבעל שם טוב הקדוש זיע"א ניסה בכל כוחו לקרב את הגאולה השלמה, ואחריו המגיד הגדול ממעזריטש זיע"א, שבסוף ימיו ביקש מבנו הרה"ק המלאך הקדוש זיע"א שישתדל בזה, והוא העביר את התפקיד הרם והנישא אל בנו הרה"ק רבי שלום שכנא מפראהבישט זיע"א. רבי שלום שכנא ידע היטב את מאמציהם של גדולי הדורות לקרב את הגאולה ולהשיג את הסוד הנסתר, והוא גם ידע שהם לא הצליחו בכך. בשל כך בחר רבי שלום שכנא בדרך שונה

ומיוחדת כדי להצליח להשיג את הסוד הגדול הטמון והנסתר. לא כשאר חסידים ואנשי מעשה הנהגתו של רבי שלום שכנא, שבעוד שהם יושבים ועוסקים בתורה ובמצוות יומם ולילה וכל מעיינם ברוחניות ובחיי העולם הבא, הרי שרבי שלום שכנא כמעט ולא נראה בבואו אל בית המדרש. מהדר היה בלבושו, מקפיד על מאכליו ושאר מיני תענוגות העולם, ואף מסלסל בשערו בהנהגות מלכותיות ומפוארות. בעיני החסידים לא מצאה חן התנהגותו של רבי שלום שכנא והם פנו להתלונן על כך אצל זקנו הגדול הרה"ק המאור עינים זיע"א, אשר רבי שלום שכנא היה נשוי לנכדתו. המאור עינים שלא הסתכל בקנקן אלא במה שיש בו, הכיר בגדולתו של הנכד החשוב, ואשר על כן השתדל לפייס את החסידים וביקש מהם כי לא יהרהרו אחריו.

היה זה בחודש אלול, בטרם בוא הימים הנוראים, ימי הרחמים והסליחות, כשכל החסידים היו עסוקים בתורה ובתפילה ומהרהרים בתשובה כהכנה דרבה לקראת חודש תשרי, אחד ויחיד שנראה היה כאילו כל זה אינו נוגע אליו, היה רבי שלום שכנא שהתנהג בצורה משונה ולא מקובלת. מדי בוקר, לאחר תפילת שחרית, יוצא היה אל היער הגדול העוטף את פראהבישט ושוהה שם בגפו עד זמן תפילת מנחה, לפנות ערב. איש לא ידע מה רבי שלום שכנא עושה ביער, ולשם מה הוא הולך לשם דבר יום ביומו. התנהגות מוזרה זו הייתה לצנינים בעיני זקני החסידים ששוב פנו אל זקנו המאור עינים והתלוננו על נכדו שאינו מתנהג כראוי. המאור עינים הזמין אליו את נכדו רבי שלום שכנא והתעניין אצלו מפני מה הוא נוהג כך: הלא בוודאי תדע שאברך כמותך אמור לעסוק בימים אלו בלימוד ובאמירת תיקוני זוהר ופרקי תהלים, ולא לטייל ביער כאחד הריקים; וכי לא תחשוש מהליכה בדרך זו בה אתה הולך שדרך מסוכנת היא ואינה מתאימה לאברך בגילך?!

רבי שלום שכנא הקשיב לדברי התוכחה של המאור עינים בדרך ארץ מרובה, ולאחר מכן נענה ואמר: מורי ורבי, זקני הגדול, אמשול לכם משל למה הדבר דומה: מעשה בתרנגולת אחת שישבה ודגרה על ביצי אווזה. סבורה הייתה התרנגולת שאלו הם הביצים שלה ולא ידעה כי לא זו בלבד שאין אלו ביצי תרנגולת כלל ועיקר אלא הם ביצים של אווזה. חלפו ימים נבקעו הביצים ויצאו האפרוחים, והתרנגולת עדיין לא ידעה שאפרוחים אלו הם למעשה אפרוחי אווזה. טיפלה התרנגולת באפרוחים אלו במסירות רבה, וכשגדלו מעט לקחה אותם לטיול קצר ליד אגם המים. מהלכים היו על הדשא הרענן, אך משהתקרבו יותר אל המים קפצו האפרוחים באחת אל המים והחלו משתכשכים בהנאה רבה, משייטים לכאן ולכאן ושמחים בחלקם. האפרוחים אמנם נהנו מאוד אך התרנגולת נבהלה וקראה להם מהר לצאת מהמים ולחזור אל הדשא: בואו ותחזרו אל היבשה שמא תטבעו במים הזידונים ונמצאתם מתחייבים בנפשכם.

אולם אפרוחי האווזה קראו לתרנגולת בקול גדול והשיבו לה: אל תפחד, אמא יקרה, ואל תדאגי לנו לשווא. יודעים אנו היטב לשוט על המים, סכנת טביעה אינה נשקפת לנו, ולכן אין אנו מתייראים ומפחדים מהמים... המאור עינים הבין היטב את המשל והנמשל: רבי שלום שכנא קורץ מחומר אחר בהיותו בנו של המלאך הקדוש ונכדו של המגיד ממעזריטש, וכל הליכותיו הם בדרך התורה והחסידות כפי שמורשה לו מבית אבא. כמו שהאווזים אינם צריכים לנהוג כהתרנגולים ולפחד מהמים, כך הוא יכול להיות ביער ולעבוד את בוראו בדרכו הגבוהה והמרוממת. הזמין המאור עינים אליו את זקני החסידים והודיעם ברורות שכל אשר רבי שלום שכנא עושה – לשם שמים הוא עושה וכל דרכו אמת וצדק ליחידא שמא דקודשא בריך הוא.

כאמור, רבי שלום שכנא היה נוהג להסתיר את דרכו בקודש במסווה של עיסוק בתענוגות גשמיים וענייני העולם הזה, ואם צדיקים יסודי עולם ידעו את האמת, כדוגמת זקנו המאור עינים שעמד על טיבו הנשגב, הרי שזה לעומת זה הס"מ עצמו נפל בפח ודומה היה עליו כי רבי שלום שכנא הוא מאנשיו המובהקים. ככל שעבר הזמן, התרמית הצליחה יותר ויותר ונדמה היה לס"מ כי רבי שלום שכנא העוסק בענייני עולם הזה הוא מידידיו הטובים, עד שהס"מ לא נשמר ממנו וגילה לו את סוד הייחוד. כיון שסוד הייחוד היה בידו של רבי

שלום שכנא הוא החל לעסוק בו ואור הגאולה החל להתנוצץ בעולם. ראה זאת הס"מ והתקצף מאוד על גילוי הסוד. הוא הרעיש את העולמות העליונים בניסיון לדעת כיצד הגיע הסוד לידיו של רבי שלום שכנא, אולם כל מלאכי השרת אותם שאל, ענו לו שהם לא גילו את הסוד. רק כשהגיע אל השר מט"ט נודעה לו האמת. השר גילה את אזנו שלמעשה הוא עצמו זה שגילה זאת לרבי שלום שכנא: הבט וראה שבערמה ובחכמה הצליחו להוציא ממך את הסוד. בבהלה גדולה על עתידו המוטל בסכנה ניסה הס"מ לטכס עצה כדת מה לעשות ברבי שלום שכנא שהסוד הגדול נמצא בידו, עד שנמנה וגמר שעליו להמיתו ולהעבירו מן העולם. כך הוא לא יאיים עליו בייחוד הסוד והבאת הגאולה. הדבר נודע לרבי שלום שכנא, והוא שב נהג בערמה ובחכמה יתירה.

יצא רבי שלום שכנא אל השוק המקומי, מקום ממכר הסוסים והחמורים ושאר בעלי חיים, והתנהג שם כאילו הוא אדם פשוט והמוני מאוד. שוחח שם עם הגויים על סחורתם ועל שאר דברי הבאי והשים עצמו כמי שהוא אחד מהם. עם הגיע הס"מ לשוק וראותו את רבי שלום שכנא הוא התפלא מאוד ולא היה יכול להאמין שזה הוא האיש העוסק בסוד הייחוד ובהבאת הגאולה; הלא אדם זה נראה כאחד מאנשינו, מתנהג הוא כאחד הריקים, וכי הוא זה שעוסק בסודי סודות וברזין טמירין? אמנם, הס"מ לא רצה ללכת משם מבלי לוודא את העניין לאשורו והוא פנה ישירות לרבי שלום שכנא ושאלו בברור: מפני מה עסקת בסוד הייחוד של הבאת הגאולה השלמה? לא חת רבי שלום שכנא מפניו והשיב לו בגיחוך מעושה: אל נא תאמין לפטומי מילי ולשמעות בעלמא! וכי פתי אתה שהינך מאמין שאדם כמוני יעסוק בסודות קדושים כאלה? הלא אני נראה כאיש מאנשיך, ואם רצונך שבני ישראל יהיו בגלות, מסתמא גם רצוני הוא כך.

לשמע הדברים הנחרצים שהשמיע רבי שלום שכנא השתכנע הס"מ כי אכן אין לו כל קשר לעניין זה והרפה ממנו. בראות רבי שלום שכנא כי הס"מ השתכנע מדבריו ועזבו לנפשו, המשיך לעסוק בסוד הייחוד ואור הגאולה היה הולך וגדל בעולם. ראה זאת הס"מ ונבהל בשנית עד למאוד. היה הס"מ מהלך בעולמות העליונים כשהוא שוב ושוב דורש וחוקר מי הוא זה שגילה את סוד הייחוד לבני האדם בעולם הזה, אולם כל מלאכי השרת התנערו מהס"מ והבטיחו לו נאמנה שאין הם יודעים מי הוא זה שגילה זאת, ואילו ידם לא בדבר הזה. הם נוצרים את לשונם ולא גילו דבר בדיוק כפי שהם מצווים ועומדים. שוב הגיע הס"מ אל המלאך הקדוש מט"ט ושמע ממנו כי אין לו לחפש את האשמה באחרים, כאילו הם גילו את הסוד, בעוד שהאמת היא שהוא בעצמו גילה את הסוד מבלי משים. בחכמה ובערמה הוציאו זאת ממך, ואתה הוא שהזקת לעצמך. בחרון אפו ירד הס"מ שוב אל העולם הזה ובא בכעס רב אל רבי שלום שכנא ואמר לו: רצוני לדעת את האמת אודות סוד הייחוד והבאת הגאולה – האם הסוד גלוי וידוע לך והאם אתה עוסק בסוד זה כדי להחיש את הגאולה? דע לך, המשיך הס"מ ואמר, כי אם לא תגלה לי את האמת – אעזוב את כל העולם לנפשו ואין אני עוסק ומתעסק אלא כך.

ראה הוזהרת! נענה רבי שלום שכנא והשיב לס"מ קושט דברי אמת: אכן סוד הייחוד גלוי וידוע לי, ואני הוא זה שהוצאתי ממך בחכמה את הסוד. יחד עם זאת מבטיח אני לך שלא אעסוק יותר בעניין סוד זה ולא אתאמץ בהבאת הגאולה על ידי היחודים הקדושים. אמנם את אני שומר עמדי את הסוד ואוריש אותי לבני יוצאי חלציי והם אלה שיעסקו בייחוד זה, כיון שאמשוך להם נשמות קדושות מאוד מתחת לכסא הכבוד, נשמות גבוהות ונשגבות אשר לא יתייראו ממך, שכן את גופם הם מפקירים כבר מיום הוולדם. והיה הרה"ק משטפנשט מסיים את סיפור נורא זה ואומר: כך אכן היה מדרגתו הגבוהה של אבי הגדול הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א וכך הוא גם הוריש לבניו, להפקיר את גופנו כליל.